

رشد انفجاری جمعیت سالمندان

رئیس جامعه پزشکان متخصص داخلی ایران با بیان اینکه جمعیت سالمندان کشور هر روز در حال افزایش است، گفته است که بر اساس هرم سنی و جمعیتی باید قاعده هرم را جوانان زیر ۱۵ سال تشکیل دهند و رأس هرم را افراد بالای ۶۵ سال که متأسفانه تناسب این هرم در حال برهم خوردن است. به گزارش ایلنا، ایرج خسرونیاد در این باره گفت: «حدود ۳۰ سال گذشته فقط پنج درصد جمعیت کشور سالمند بود ولی طی چند سال اخیر متوجه شدیم که این رقم به ۱۰ درصد افزایش یافته است. بدین ترتیب براساس آمار سال‌های گذشته در کل جهان از هر ۱۱ نفر یک نفر سالمند وجود داشت ولی در سال‌های اخیر به‌طور میانگین از هر شش نفر در دنیا، یک نفر سالمند است.» او ادامه داد: «انتظار داریم هر ۱۰۰ سال یکبار جمعیت سالمندان جهان دوبرابر شود؛ اما متأسفانه در ایران هر ۲۰ تا ۳۰ سال جمعیت سالمندان دوبرابر می‌شود.»

بازتاب

پاسخ آموزش و پرورش به گزارش هم‌میهن

روزنامه هم‌میهن در تاریخ ۲۴ فروردین امسال گزارشی از تعرض یک معلم به دانش‌آموزانش در یکی از مدارس دولت‌آباد شهری منتشر کرد. پس از بازتاب این گزارش که با تیتیر «تعرض به نام تنبیه سرپازی» منتشر شده بود، وزارت آموزش و پرورش جوابیه‌ای به شرح زیر ارسال کرد: در پاسخ به مطلب مندرج در آن روزنامه به تاریخ ۱۴۰۳/۰۱/۲۴ با عنوان «تعرض با عنوان تنبیه سرپازی» پاسخ معاونت پرورشی و فرهنگی وزارت آموزش و پرورش را به استحضار می‌رساند:

وزارت آموزش و پرورش با تأکید بر اصول بنیادین حقوق کودک، کرامت انسانی و حفظ امنیت روانی و اجتماعی دانش‌آموزان، هرگونه رفتار خشونت‌آمیز، تحقیرآمیز یا مغایر با حقوق قانونی دانش‌آموزان را به‌طور جدی پیگیری می‌کند و با عوامل خاطی برخورد قاطع و قانونی خواهد داشت. آموزش و پرورش براساس ماده ۷۶ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و قانون حمایت از اطفال و نوجوانان مصوب ۱۳۹۹، موظف به حمایت و مراقبت از حقوق دانش‌آموزان است و در این راستا باتدوین دستورالعمل‌های انضباطی، اجرای دقیق این تکالیف قانونی را به‌صورت سیستماتیک پیگیری کرده‌وبر حسن اجرای تک‌تک این دستورالعمل‌ها نظارت مستمر و دقیق دارد. در بُعد اداری، آموزش و پرورش با بهره‌گیری از آیین‌نامه‌ها و شیوه‌نامه‌های انضباطی مصوب، از جمله شیوه‌نامه مداخلات روانی اجتماعی در فوریت‌های مدارس، فرآیند رسیدگی به تخلفات احتمالی را با هدف صیانت از سلامت روانی اجتماعی دانش‌آموزان دنبال می‌کند. این شیوه‌نامه‌ها علاوه بر تعیین مسئولیت‌های انضباطی برای عوامل خاطی، بر ارائه حمایت‌های فوری روانی اجتماعی به دانش‌آموزان تأکید دارند و اطمینان حاصل می‌شود که با اجرای آن‌ها کرامت و حقوق کودکان در تمام مراحل حفظ شود. از منظر روان‌شناختی، بلافاصله پس از وقوع این قبیل موارد، تیم‌های تخصصی فوریت‌های روانی اجتماعی و مشاوران مراکز مشاوره دانش‌آموزی وارد عمل شده و با انجام ارزیابی‌های تخصصی، خدمات حمایتی روانی اجتماعی، ارتقای تاب‌آوری، آموزش مهارت‌های مقابله‌ای و بازسازی احساس امنیت در دانش‌آموزان را در دستور کار قرار می‌دهند. این اقدامات تا حصول اطمینان از بازگشت کامل سلامت روانی اجتماعی به محیط مدرسه، ادامه می‌یابد. وزارت آموزش و پرورش با تدوین و اجرای شیوه‌نامه مداخله در فوریت‌های روانی اجتماعی مدارس، بر حفظ کرامت انسانی دانش‌آموزان، حمایت همه‌جانبه روانی اجتماعی، پیشگیری از تکرار آسیب، آموزش و توانمندسازی کارکنان مدارس و همکاری با مراجع ذی‌صلاح حقوقی تأکید ویژه داشته و با جدیت بر اجرای مفاد این شیوه‌نامه‌ها نظارت می‌کند. در پایان، به اطلاع خانواده‌ها و افکار عمومی می‌رساند که آموزش و پرورش با هرگونه رفتار مغایر با اصول تعلیم و تربیت اسلامی و انسانی، بدون اغماض برخورد کرده و حفاظت از حقوق، سلامت جسمانی، روانی و اجتماعی دانش‌آموزان را رسالت محوری خود می‌داند. خواهمشمن‌دست‌دست‌ور فرمایید، طبق قانون مطبوعات و رسانه‌ها نسبت به درج جوابیه این مرکز در همان صفحه و با همان قلم اقدام لازم صورت گیرد.

پیگیری حادثه

زلزله کرج گسل تهران را فعال می‌کند

گفت‌وگو با کارشناسان درباره زمین‌لرزه ۴ ریشتری شنبه شب ماهدشت

عکس: آژانس عکس تهران

نسیم سلطان‌بیگی

خبرنگار گروه جامعه

شنبه‌شب، زلزله در کرج آمد اما ترس به جان تهرانی‌ها ریخت. بار دیگر بزرگترین تهدید طبیعی علیه پایتخت قد کشید و به دل مردم نشست. آنها که ترس زلزله هر روز بار دوش‌شان است، شنبه‌شب خوابیدند. در خانه قدم زدند، سراغ نزدیکان‌شان را گرفتند و از ترس بی‌خبر ماندن در خود پیچیدند. سرانجام خورشید برآمد و ترس کمی فروکش کرد، اما نه تا ابد.

شنبه ۱۳ اردیبهشت‌ماه، غیر از زلزله، حوادث دیگر هم داشت. ساعت هشت و ۴۰ دقیقه شنبه‌شب، ابتدا آتش‌سوزی در یک واحد پرس کارتن در مجاورت نیروگاه برق قائم در جنوب کرج گزارش شد، اما شعله‌های آتش چنان زبانه کشید که به واحدهای مجاور رسید و ۱۲ واحد ضایعاتی را درگیر آتش کرد. مدیرعامل آتش‌نشانی فردیس اعلام کرد: «به‌دلیل وزش باد، این آتش‌سوزی به سمت سکوی زباله و در مساحتی حدود دو هزار متر گسترده شد و به همین علت ۹ دستگاه خودروی سنگین دیگر به محل حادثه اعزام شد.» مردم کرج در بعضی مناطق، قطعی برق را تجربه کردند و صدای انفجار بزرگی را شنیدند که ابتدا تصور شد به نیروگاه برق مربوط است، اما مسئولان آن را شایعه خواندند و اعلام کردند که به نیروگاه آسیبی نرسیده است. فاصله مکانی میان این دو آتش‌سوزی حدود ۵۰ کیلومتر بود. اما خبر بزرگ‌تر از راه رسید و حدود ساعت ۹ شب ۱۳ اردیبهشت‌ماه، زمین‌لرزه‌ای به بزرگی چهار ریشتر ماهدشت کرج را لرزاند.

گسل تهران فعال شد؟

متخصصان بر این باورند که مداخله‌های انسانی مانند تخلیه آب‌های زیرزمینی نقش کلیدی در بروز زمین‌لرزه‌ها دارد. افزایش مهاجرت به تهران در سال‌های اخیر، یکی از مهم‌ترین دلایل افزایش مداخله‌های انسانی است؛ چون جمعیت مهاجر آب می‌خواهد و راهی جز استفاده از سفره‌های آب زیرزمینی نمانده است. اما آنچه مهم‌تر است، کوتاه شدن فاصله زمانی فعال‌شدن گسل‌هاست. خبر بدی که به باور کارشناسان پژوهشگاه زلزله‌شناسی می‌تواند منجر به بروز زلزله‌ای با بزرگی بیش از ۶ ریشتر در تهران شود. مهدی زارع، عضو هیئت‌علمی شاخه زمین‌شناسی

فرهنگستان علوم درباره جزئیات این زمین‌لرزه به «هم‌میهن» می‌گوید: «کانون زلزله ۱۳ اردیبهشت‌ماه مربوط به گسل ماهدشت در جنوب کرج است. این گسل از ماهدشت و ملارد رد می‌شود و در قسمت انتهایی شرقی آن به گسل شمال تهران می‌رسد و بزرگای زلزله چهار ریشتر بود.» او در پاسخ به این سوال که آخرین زمین‌لرزه در این گسل در چه زمانی رخ داده، می‌گوید: «همین گسل در ۲۹ آذرماه ۱۳۹۶ سبب زلزله دیگری با بزرگای پنج ریشتر شده بود و بیشترین آسیب به ملارد وارد شد. هفت نفر کشته شدند و حدود ۵۰ نفر مصدوم شدند اما به‌دلیل تردد زیاد و آلودگی هوای شدیدی که در اثر زلزله ایجاد شد، تعداد فوتی‌ها افزایش پیدا کرد.»

زارع بر این باور است که زلزله گسل ماهدشت به‌طور مستقیم روی گسل شمال تهران اثر دارد: «زلزله ۲۹ آذرماه ۹۶ به‌طور مستقیم تغییر تنش‌ی را روی گسل شمال تهران اعمال کرد و باتوجه به اینکه بزرگای زلزله پنج بود، تغییر تنش چندان زیاد نبود اما به هر حال روی گسل شمال تهران اثر گذاشت. زلزله ۱۳ اردیبهشت‌ماه هم باتوجه به بزرگای چهار ریشتری به‌نظر می‌رسد، تغییر تنش را اعمال کرده و روی گسل شمال تهران اثر گذاشته است.» او فرونشست زمین را یکی از جدی‌ترین مسائل در بروز زلزله‌های مکرر روی گسل ماهدشت می‌داند: «مسئله‌ای که در ناحیه ماهدشت و ملارد باید مورد توجه باشد، علاوه بر گسل‌های ماهدشت و شمال تهران، وجود فرونشست زمین و تخلیه سفره آب زیرزمینی است که مشخصاً از دهه ۶۰ ایجاد شده اما از دهه ۷۰ شدت گرفته است. در دشت شهریار، کرج و غرب تهران برآورد می‌شود که حدود ۴۰ میلیارد متر مکعب طی ۴۰ سال استخراج شده که مقدار قابل ملاحظه‌ای است و باعث فرونشست حدود ۱۶ متری زمین در برخی نقاط شده است. در نقاط دیگری حدود ۲۰ تا ۳۵ سانتی‌متر در سال نشست زمین وجود دارد.» به گفته او، این میزان فرونشست رکوردی در این زمینه در ایران است: «بررسی‌های ما به‌ویژه پس از سال ۱۳۹۶ مشخص کرد که این مقدار تخلیه آب و تنش‌ی که در اثر تخلیه آب و فرونشست وارد می‌شود، نقش‌ی محرک روی گسل‌ها دارد. این تحرک بیشتر روی سطح بالایی گسل‌ها ایجاد می‌شود و به‌عنوان محرک ثانویه وارد صحنه شده است.»

زارع مداخله انسانی برای تخلیه آب‌های زیرزمینی را یکی از پدیده‌های در حال وقوع با

سرعت بالا در منطقه غرب استان تهران و منتها‌البه شرق استان البرز می‌داند: «این مسئله به‌ویژه در قسمت‌های جنوبی دشت (همان جایی که زلزله ۱۳ اردیبهشت‌ماه هم اتفاق افتاد) تغییرات تنش، محیط‌ی و در لایه‌های آبرفتی ایجاد کرده و بررسی‌های ما نشان می‌دهد که تغییر تنش در گسل‌ها از جمله همین گسل ماهدشت ایجاد می‌کند. گسل‌ها و لرزه‌خیزی در این منطقه از قبل وجود داشتند اما مداخله انسانی صحنه را تغییر می‌دهد و این میزان مداخله انسانی، روند لرزه‌خیزی را تشدید و تحریک وقوع زمین‌لرزه‌ها را ایجاد کرده است.» پژوهشگاه زلزله‌شناسی در حال بررسی این موضوع است که آیا مداخلات انسانی سبب وقوع زمین‌لرزه‌ای با بزرگی ۷ ریشتر می‌تواند باشد یا نه. زارع در این باره می‌گوید: «از نظر تئوریک، بله می‌تواند باشد اما برای مدل کردن آن نیاز به اطلاعات داریم و در حال بررسی این موضوع هستیم. زیرا مسئله مهمی است و اگر بخواهیم آن را پیش‌فرض کنیم نیازمند داده‌های زیادی هستیم. ما می‌خواهیم نشان دهیم، برداشت آب‌های زیرزمینی چگونه باعث تسریع برای زلزله هفت ریشتری می‌شود و وقوع زمین‌لرزه‌ای که انتظار می‌رود در منطقه اتفاق بیفتد را چگونه تسریع می‌کند.»

در سوابق لرزه‌نگاری‌ها، ثبت فاصله زمانی کمتر از هشت سال برای یک گسل (آذرماه ۹۶ و اردیبهشت‌ماه ۱۴۰۴) و در یک منطقه بی‌سابقه بوده است. به باور زارع، همین موضوع نشان می‌دهد که مداخله انسانی، زلزله‌های کوچک و متوسط را پرتعدادتر و فراوان‌تر کرده است: «نکته بعدی این است که خوشه‌لرزه‌ای در سال ۹۶ و خوشه‌های کوچک‌تری پس از آن در همان ناحیه با بزرگای کمتری (بین دو تا سه ریشتر) ثبت شده است چون شبکه لرزه‌نگاری در سال‌های اخیر به تعداد بیشتری موجود است و چنین لرزه‌هایی را دقیق‌تر ثبت می‌کند.» صبح دیروز به‌وقت ایران، ایالت تگزاس در غرب آمریکا در منطقه‌ای که کمتر لرزه‌خیز است، اطراف کوه‌های راکی، زلزله‌ای به بزرگای ۵/۲ ریشتر را تجربه کرد. زارع در توضیح هم‌زمانی این دو زلزله می‌گوید: «در همان منطقه غرب تگزاس هم زلزله به بزرگای حدود ۵ ریشتر به‌ندرت اتفاق می‌افتاد اما به‌دلیل استخراج نفت و گاز و به‌طور ویژه گاز، این روند تسریع شده است. از سال ۲۰۲۰ تا می‌۲۰۲۵، این چهارمین زمین‌لرزه با بزرگای بیشتر از ۵ ریشتر در این منطقه است و پیش از ۲۰۲۰ چنین اتفاقی رخ نداده است.» او معتقد است، مداخلات